

Väliaikainen versio

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

JULIANE KOKOTT

14 päivänä toukokuuta 2020 (1)

Asia C-42/19

Sonaecom SGPS SA

vastaan

Autoridade Tributária e Aduaneira

(Ennakkoratkaisupyyntö – Supremo Tribunal Administrativo (ylin hallintotuomioistuin, Portugali))

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteinen arvonlisäverojärjestelmä – Direktiivi 77/388/ETY – Verovelvollisen käsite – Holdingyhtiö – Sekaholdingyhtiö – Ostoihin sisältyvän veron vähentäminen – Kulut, jotka liittyvät neuvontapalveluihin ja yrityksen joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemiseen tarkoituksessa ostaa toinen yritys – Muutos suunnitelluissa myyntiliiketoimissa

I Johdanto

1. Unionin tuomioistuin on käsitellyt holdingyhtiöiden oikeutta vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero jo useaan otteeseen.(2) Se aiheuttaa kuitenkin edelleen käytännön ongelmia. Näin on erityisesti silloin, kun holdingyhtiö ainoastaan hallinnoi omistussuhteita tietyistä yhtiöistä mutta suorittaa verollisia palveluja muille omistamilleen yhtiöille (ns. sekaholdingyhtiö).

2. Käsiteltävässä asiassa Sonaecom SGPS SA (jäljempänä Sonaecom) aikoi hankkia osuuksia yrityksestä ja suorittaa myöhemmin kyseiselle yritykselle verollisia palveluja. Kauppaa valmistellessaan se käytti neuvontapalveluja ja yritysten joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemiseen liittyviä palveluja. Sonaecom vähensi kyseisiin ostoihin sisältyneen arvonlisäveron. Portugalin verohallinto kuitenkin hylkäsi vähennykset. Perusteena hylkäämiselle oli erityisesti se, että Sonaecom ei kyennyt toteuttamaan sijoituksia ja asetti sijoituksia varten hankitun pääoman sen sijaan konsernin emoyhtiön käyttöön verottoman lainan muodossa.

3. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen on erityisesti täsmennettävä, miten kyseinen muutos suunnitellussa ja tosiasiallisessa toiminnassa vaikuttaa oikeuteen vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

4. Ennakkoratkaisupyyntöön kannalta merkityksellinen unionin oikeussäännöstö on direktiivi 77/388/ETY (jäljempänä kuudes direktiivi),⁽³⁾ joka on sittemmin kumottu direktiivillä 2006/112/EY (jäljempänä arvonlisäverodirektiivi).⁽⁴⁾ Kyseisten direktiivien tässä asiassa merkitykselliset säännökset vastaavat sisällöllisesti pitkälti toisiaan.

5. Kuudennen direktiivin 2 artiklan 1 alakohdan (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan a–c alakohta) mukaan arvonlisäveroa on kannettava verovelvollisen tässä ominaisuudessaan maan alueella suorittamasta vastikkeellisesta tavaroiden luovutuksesta ja palvelujen suorituksesta.

6. Kuudennen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta) määriteltiin verovelvollisen käsite seuraavasti:

”Verovelvollisella tarkoitetaan jokaista, joka itsenäisesti harjoittaa missä tahansa jotakin 2 kohdassa tarkoitettua taloudellista toimintaa [ts. liiketoimintaa], riippumatta tämän toiminnan tarkoituksesta tai tuloksesta.”

7. Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 alakohdassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan b alakohta) säädettiin jäsenvaltioiden alueella myönnettävistä vapautuksista seuraavasti:

”Jäsenvaltioiden on vapautettava verosta jäljempänä luetellut liiketoimet edellytyksillä, joita ne asettavat vapautusten oikeaksi ja selkeäksi soveltamiseksi sekä veropetosten, veron kiertämisen ja muiden väärinkäytösten estämiseksi, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön muiden säännösten soveltamista:

d) seuraavat liiketoimet:

1. luottojen myöntäminen ja välitys sekä luotonantajan harjoittama luoton hallinta [oikeammin: hallinnointi].”

8. Kuudennen direktiivin 17 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa (joista on tullut arvonlisäverodirektiivin 167 artikla ja 168 artiklan a alakohta) säädettiin ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähentämisöikeuden syntymisestä ja ulottuvuudesta seuraavasti:

”1. Vähennysoikeus syntyy, kun vähennyskelpoista veroa koskeva verosaatava syntyy.

2. Jos tavarat ja palvelut käytetään verovelvollisen arvonlisäverollisiin liiketoimiin, verovelvollisella on oikeus vähentää siitä verosta, jonka maksamiseen hän on velvollinen:

a) arvonlisävero, joka on maksettava tai maksettu tavaroista tai palveluista, jotka verovelvolliselle on luovuttanut taikka suorittanut tai luovuttaa taikka suorittaa toinen verovelvollinen.”

B Portugalin oikeus

9. Portugalin arvonlisäverolain (Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado) 9 §:n 28 momentin a kohdassa säädettiin riidanalaisena aikana seuraavaa:

”Verosta ovat vapautettuja:

28. seuraavat liiketoimet:

a) kaiken tyyppisten luottojen myöntäminen ja välitys, mukaan lukien diskonttaus ja jälleendiskonttaus, sekä luotonantajan harjoittama luoton hallinnointi.”

III Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

10. Sonaecom on holdingyhtiö, joka hankkii, pitää hallussa ja hallinnoi yhtiöiden omistusosuuksia ja saa tuloja niiden tuotosta. Se myös hallinnoi ja koordinoi strategisesti televiestintä-, media-, ohjelmisto- ja järjestelmäintegraatioalalla toimivia yhtiöitä. Sonaecom väittää, että se on saanut vastikkeet suorittamistaan hallinnoinnin ja strategisen koordinoinnin palveluista, joita on verotettu täysimääräisesti.

11. Vuonna 2005 Sonaecom suunnitteli investoivansa uuteen Triple Play -alaan, jolla tarjotaan yhdessä paketissa audiovisuaalista viihdettä sekä puhelinyhteys- ja internetpalveluja. Sonaecom osti tässä tarkoituksessa yhtäältä neuvontapalveluja kahdelta yritykseltä, jotka kartoittivat markkinatilannetta siltä varalta, että Sonaecom mahdollisesti hankkisi omistusosuuksia televiestintäoperaattori Cabovisãosta. Näistä palveluista oli suoritettava 212 627,56 euroa arvonlisäveroa.

12. Toisaalta Sonaecom maksoi investointipankille verollisen palkkion 150 000 000 euron arvoisten Obrigações Sonaecom SGPS 2005 -nimisten joukkovelkakirjojen yksityisen liikkeeseen laskemisen valmistelusta, järjestämisestä ja takaamisesta. Kyseisistä palveluista oli suoritettava 769 500,00 euroa arvonlisäveroa. Sonaecom esittämien tietojen mukaan sen tarkoituksena oli hankkia näin saadulla pääomalla Cabovisãon omistusosuuksia ja suorittaa kyseiselle yhtiölle tämän jälkeen arvonlisäverollisia teknisen tuen ja johtamispalveluja.

13. Omistusosuuksia Cabovisãosta ei kuitenkaan koskaan hankittu. Näin ollen Sonaecom asetti joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemisella saadun pääoman konsernin emoyhtiö Sonae SGPS S.A:n käyttöön lainan muodossa.

14. Sonaecom vähensi vuoden 2005 arvonlisäverotuksessaan neuvontapalveluihin (joulukuussa 2005 annettu ilmoitus) ja investointipankin palkkioon (kesäkuussa 2005 annettu ilmoitus) sisältyneen arvonlisäveron määrän, joka oli yhteensä 982 127,56 euroa.

15. Autoridade Tributária e Adunaeira (vero- ja tulliviranomainen, Portugali) oikaisi tarkastuksen perusteella verotusta vuonna 2008 ja vaati ilmoitettujen verojen suorittamista lisättynä 106 548,20 euron suuruisilla koroilla, jolloin suoritettava määrä oli yhteensä 1 088 675,77 euroa. Autoridade Tributária e Adunaeira perusteli päätöstään sillä, että yhtäältä omistusosuuksien hankinta jäi arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolelle ja toisaalta luottojen myöntäminen oli vapautettu verosta kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 alakohdan nojalla.

16. Tribunal Administrativo e Fiscal de Porto (Porton hallinto- ja verotuomioistuimien, Portugali) hylkäsi vuonna 2016 kyseisistä verotuspäätöksistä lokakuussa 2008 nostetun kanteen. Tribunal Administrativo e Fiscal de Porton mukaan neuvontapalveluihin sisältynyt arvonlisävero ei ollut vähennyskelpoinen, koska neuvontapalvelujen tarkoituksena ollut yhtiön omistusosuuksien hankinta ja hallinnointi eivät olleet liiketoimintaa. Joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemiseen liittyvään palkkioon sisältynyt arvonlisävero ei ollut vähennyskelpoinen, koska pääoma oli kokonaisuudessaan siirretty konsernin emoyhtiölle eikä Sonaecom ollut osoittanut, että pääoma hyödytti emoyhtiön omistamia yhtiöitä, tai sitä, että pääoma olisi käytetty sellaisten myöhemmän

vaiheen myyntiliiketoimien tuottamiseen, joiden perusteella on oikeus vähentää arvonlisävero.

17. Sonaecom valitti tuomiosta. Sonaecom väittää, että kyseisiä hankintoja on niiden luonteen perusteella pidettävä vähintäänkin osana kustannuksia, jotka Sonaecom on maksettava voidakseen tuottaa omistamilleen yhtiöille tavanomaisesti tarjoamiaan palveluita asianmukaisesti. Sonaecom mukaan se osallistuu toistuvasti ja merkityksellisellä tavalla kyseisten yhtiöiden johtamiseen, muun muassa tekemällä niiden strategian määrittämiseen ja vastikkeellisten palvelujen tuottamiseen liittyvää yhteistyötä, ja sen on näin ollen usein hankittava itse mitä moninaisempia tavaroita ja palveluja.

IV Ennakkoratkaisupyyntö ja asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

18. Supremo Tribunal Administrativo (ylin hallintotuomioistuin, Portugal) päätti 5.12.2018 antamallaan välipäätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 24.1.2019, esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko valittaja Sonaecom SGPS:llä kuudennen direktiivin vähennyskelpoisuussäännösten, erityisesti 4 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 17 artiklan 1, 2 ja 5 kohdan, nojalla oikeus vähentää neuvontapalveluista maksamansa arvonlisävero tilanteessa, jossa palvelu on koskenut markkinatilanteen kartoittamista omistusosuuksien hankinnan valmistelemiseksi mutta jossa hankinnat eivät ole toteutuneet?

2) Onko valittaja Sonaecom SGPS:llä kuudennen direktiivin verovähennyskelpoisuussääntöjen, erityisesti 4 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 17 artiklan 1, 2 ja 5 kohdan, nojalla oikeus vähentää arvonlisävero BCP-pankille maksamastaan palkkiosta, joka on koskenut joukkovelkakirjalainan valmistelua ja järjestämistä tarkoituksena sisällyttää laina sen omistamien yhtiöiden rahoitusrakenteeseen, mutta valmistellut sijoitukset eivät ole toteutuneet, vaan laina on lopulta tullut pelkästään emoyhtiö Sonae SGPS:lle?”

19. Sonaecom, Portugalin tasavalta ja Euroopan komissio ovat esittäneet ennakkoratkaisupyyntöstä kirjallisia huomautuksia ja 12.2.2020 pidetyssä istunnossa suullisia huomautuksia.

V Oikeudellinen arviointi

A Neuvontapalvelukustannuksiin sisältyvän arvonlisäveron vähennysoikeus (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys)

20. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele, onko Sonaecom tekemä vähennys kuudennen direktiivin mukainen. Siten kyseinen tuomioistuin tiedustele viime kädessä, onko Sonaecom ilmoittama vähennys unionin oikeuden mukainen. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee kuitenkin, että oikeastaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele, onko kuudennen direktiivin 17 ja 4 artiklaa tulkittava siten, että Sonaecom tilanteen kaltaisessa tilanteessa olevalla holdingyhtiöllä on oikeus vähentää tietyistä palveluista suorittamansa arvonlisävero.

21. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on jättänyt huomiotta, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan holdingyhtiön harjoittama pelkkä omistusosuuksien hankkiminen yrityksistä ei ole arvonlisäverolainsäädännössä tarkoitettua liiketoimintaa.(5) Tilanne on toinen vain, jos holdingyhtiö osallistuu hankitun yhtiön hallintaan.(6) Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan ole todennut tosiseikkana, että Sonaecom aikoi suorittaa Cabovisäölle, jonka omistusosuuksia se aikoi hankkia, verollisia palveluja.

22. Sonaecom on kuitenkin esittänyt, että se aikoi suorittaa Cabovisäölle verollisia palveluja omistussuoksien hankkimisen jälkeen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi vielä tämän asian käsittelyn päätyttyä selvittää, oliko olemassa sellaisia objektiivisia seikkoja, joita voidaan pitää osoituksena tästä aikomuksesta.

23. Näin ollen ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys on muotoiltava uudelleen seuraavasti: onko sekaholdingyhtiöllä kuudennen direktiivin 17 ja 4 artiklan nojalla oikeus vähentää neuvontapalvelujen ostoon sisältynyt arvonlisävero, kun neuvontapalvelut liittyivät markkinoiden kartoittamiseen tarkoituksessa hankkia yhtiön omistussuoksia. Tämä kysymys tulee esiin erityisesti, koska holdingyhtiön tarkoituksena oli suorittaa verollisia palveluja hankittavalle yhtiölle, mutta palveluja ei koskaan suoritettu, koska yhtiötä ei hankittu.

24. Vastaus tähän kysymykseen voidaan johtaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Unionin tuomioistuin on paitsi käsitellyt kysymystä siitä, voivatko sekaholdingyhtiöt olla verovelvollisia (tästä jäljempänä 1 alajaksossa), myös vahvistanut jälleen kerran erityisesti sellaisten kustannusten vähennyskelpoisuuden, jotka syntyvät valmisteltaessa toimintaa, jota verovelvollinen ei myöhemmin harjoita, vastikään tuomiossaan Ryanair(7) (tästä jäljempänä 2 alajaksossa). Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on myös ottanut kantaa välittömään ja suoraan yhteyteen aikaisemmassa ja myöhemmässä vaihdannan vaiheessa toteutettujen liiketoimien välillä (tästä jäljempänä 3 alajaksossa). Sillä, että tällaisissa tapauksissa on tavallista, että vähennyksen määrän ja holdingyhtiön suunnittelemien johtamispalvelujen perusteella suoritettavan veron määrän välillä vallitsee epätasapaino, ei ole merkitystä (tästä jäljempänä 4 alajaksossa).

1. **Sekaholdingyhtiö verovelvollisena**

25. Kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan vain direktiivin 4 artiklassa tarkoitetulla verovelvollisella on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on usein käsitelty kysymystä siitä, onko holdingyhtiö verovelvollinen ja miltä osin se sitä on.

26. Unionin tuomioistuin on todennut erityisesti holdingyhtiön vähennysoikeudesta, ettei holdingyhtiö ole kuudennen direktiivin 4 artiklassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 9 artikla) tarkoitettu verovelvollinen eikä sillä näin ollen ole kuudennen direktiivin 17 artiklaan (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 167 ja 168 artikla) perustuvaa vähennysoikeutta, jos holdingyhtiön ainoana tarkoituksena on hankkia osuuksia muista yrityksistä ja jos se ei välittömästi tai välillisesti osallistu näiden yritysten hallinnointiin muulla tavoin kuin käyttämällä osakkeenomistajan tai yhtiömiehen oikeuksiaan(8) (ns. rahoituksellinen holdingyhtiö).

27. Pelkkää yhtiöosuuksien hankintaa ja hallintaa ei voida pitää arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettuna liiketoimintana, joka tekisi kyseisestä hankkijasta tai hallussapitäjästä verovelvollisen. Pelkkä rahoituksellisten osakkuuksien hankkiminen toisista yrityksistä ei nimittäin ole omaisuuden käyttämistä jatkuvaluonteisessa tulonsaantitarkoituksessa, koska mahdollinen osinko, joka on osakkuuden tuottoa, perustuu pelkästään omaisuuden omistamiseen.(9)

28. Tilanne on kuitenkin toinen ns. johtamis- tai osallistuvien holdingyhtiöiden osalta. Kuten unionin tuomioistuin on vakiintuneessa oikeuskäytännössään korostanut, tällaiset holdingyhtiöt ovat verovelvollisia, jos ne osallistuvat suoraan tai välillisesti niiden yhtiöiden hallintaan, joista ne ovat hankkineet osuuden. Näin on, jos holdingyhtiön tällaiseen osallistumiseen liittyy liiketoimia, joista on suoritettava arvonlisävero.(10) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ei-tyhjentäviä esimerkkejä(11) tällaisesta liiketoiminnasta ovat holdingyhtiön tytäryhtiölleen suorittamat hallinto-, kirjanpito- ja rahoituspalvelut sekä kaupalliset, tietotekniset ja tekniset palvelut.(12)

29. Näin on myös silloin, kun holdingyhtiö harjoittaa muuta liiketoimintaa, esimerkiksi vuokraa maa-alueita ja rakennuksia kolmansille tai tytäryhtiölleen.(13) Myös holdingyhtiön jo sinänsä verollisen liiketoiminnan välitön, pysyvä ja välttämätön jatke kuuluu arvonlisäveron soveltamisalaan.(14)

30. Näin on myös sekaholdingyhtiön osalta. Sekaholdingyhtiöksi nimitetään yhtiötä, joka harjoittaa muuna kuin liiketoimintana pidettävän holdingyhtiötoimintansa, joka muodostuu muiden yhtiöiden omistusosuuksien hallussa pitämisestä ja josta ei ole suoritettava arvonlisävero, ohella myös liiketoimintaa.(15) Oikeuskäytännön mukaan myös sekaholdingyhtiö, joka ei pelkästään pidä hallussaan yhtiöiden omistusosuuksia vaan myös suorittaa osalle kyseisistä yhtiöistä vastikkeellisia ja verollisia palveluja, on tältä osin verovelvollinen,(16) jolla on kuitenkin vain osittainen oikeus vähentää sen ostoihin sisältyvä arvonlisävero.

31. Sonaecom, joka aikoi suorittaa yhtiölle, josta se aikoi hankkia omistusosuuksia, vastikkeellisesti teknisiä ja johtamispalveluja, on tällainen sekaholdingyhtiö ja siten tältä osin lähtökohtaisesti kuudennen direktiivin 4 artiklassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 9 artikla) tarkoitettu verovelvollinen.

2. Vähennysoikeus suunnitellun liiketoiminnan perusteella

32. Sonaecomien oikeus vähentää neuvontapalveluihin sisältynyt arvonlisävero syntyi lähtökohtaisesti riippumatta siitä, että se ei loppujen lopuksi hankkinut Cabovisäön omistusosuuksia.

33. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan myös epäonnistuneiden sijoitusten osalta on nimittäin oikeus vähentää ostoihin sisältyneen arvonlisäveron määrä. Liiketoimintaa valmisteltaessa aiheutuneiden kulujen johdosta voidaan vähentää arvonlisävero myös silloin, kun liiketoiminnan aloittaminen epäonnistuu eivätkä aiotut verolliset liiketoimet toteudu.(17) Tämä johtuu arvonlisäverojärjestelmän neutraalisuudesta. Neutraalisuusperiaatteen mukaan jo yrityksen valmisteleva toiminta on vapautettava mahdollisesta arvonlisäveron merkitsemästä rasituksesta.

34. Tästä syystä unionin tuomioistuin on tuomiossaan Ryanair katsonut, että yhtiötä, joka suunnittelee hankkivansa osuuksia toisesta yhtiöstä ja suorittaa valmistelevia toimia aikomuksenaan osallistua kyseisen yhtiön hallintaan suorittamalla sille arvonlisäverollisia hallinnointipalveluja, on pidettävä kuudennessa direktiivissä tarkoitettuna verovelvollisena.(18)

35. Käsiteltävässä asiassa asia ei lähtökohtaisesti ole toisin Sonaecomien osalta, joka aikoi suorittaa Cabovisäölle, jonka se aikoi hankkia, verollisia palveluja.

3. Välitön ja suora yhteys neuvontapalvelujen ja suunniteltujen palvelujen välillä

36. Näin ollen on enää käsiteltävä vain kysymystä siitä, onko suunnitellun omistusosuuksien hankinnan yhteydessä neuvontapalveluista aiheutuneiden kulujen ja niiden palvelujen, joita Sonaecom aikoi suorittaa Cabovisäölle, välillä suora ja välitön yhteys.

37. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuluilla on suora ja välitön yhteys tiettyihin myöhemmän vaiheen liiketoimiin, kun ne ovat osia, joista kyseisten liiketoimien hinta muodostuu.(19) Lisäksi yritys voi vähentää ostoihin sisältyneen veron, kun on kyse yleiskustannuksista, joita on pidettävä osina, joista sen kaikkien tuotteiden hinta muodostuu.(20)

38. Näin ollen yhtiöllä, joka aikoo hankkia toisen yhtiön koko osakekannan suorittaakseen viimeksi mainitulle yhtiölle arvonlisäverollisia hallinnointipalveluja, on oikeus vähentää julkisen ostotarjouksen yhteydessä hankkimistaan neuvontapalveluista maksamansa koko arvonlisävero.(21)

39. Tätä sääntöä voidaan soveltaa myös sekaholdingyhtiöihin. Näin on joka tapauksessa siltä osin kuin holdingyhtiölle aiheutuu kuluja sellaisten tytäryhtiöiden omistusosuuksien hankinnasta, joille se suorittaa tai aikoo suorittaa verollisia palveluja. Tältä osin kyseinen yhtiö harjoittaa liiketoimintaa,(22) ja sillä on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero.

40. Käsiteltävässä asiassa Sonaecom käytti neuvontapalveluja hankkiakseen Cabovisäön omistusosuuksia ja suorittaakseen kyseiselle yhtiölle myöhemmin verollisia palveluja. Kyseisillä kuluilla on suora ja välitön yhteys suunniteltuihin verollisiin palveluihin. Näin ollen Sonaecomilla on lähtökohtaisesti oikeus vähentää koko palveluihin sisältynyt arvonlisävero.

4. Vähennyksen suuruus

41. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole ilmoittanut, minkä arvoisia suunnitellut verolliset palvelut olisivat olleet, on oletettava, että kyseisistä liiketoimista suoritettava arvonlisäveron määrä on selvästi pienempi kuin yhtiön tekemä vähennys.

42. Käsiteltävässä asiassa on syntynyt oikeus vähennykseen, jonka määrä oli noin 210 000 euroa, jonka lisäksi on vähennetty noin 770 000 euroa joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemisen järjestämisen perusteella. Tällainen vähennetyn veron määrän ja yhtiön suoritettavaksi tulevan arvonlisäveron määrän välillä vallitseva epätasapaino on useimpien holdingyhtiöitä koskevien tapausten ominaispiirre. Se näyttää ensi silmäyksellä hieman huolestuttavalta ja herättää kysymyksen siitä, eikö vähennyksen määrää tulisi rajoittaa tällaisissa tapauksissa.

43. Kun asiaa tarkastellaan läheisemmin, ei syytä huolestumiseen kuitenkaan ole. Yhtäältä epätasapaino ilmenee ainoastaan tarkasteltaessa asiaa lyhytnäköisesti ottamatta huomioon, että verollisia palveluja suoritetaan useiden vuosien ajan. Toisaalta arvonlisäverolainsäädännössä ei säädetä pakottavasta yhteydestä vähennetyn veron määrän ja suoritettavan veron määrän välillä.(23)

44. Myöskään vähennysoikeuden kiinteämääräinen rajoittaminen verottoman holdingtoiminnan harjoittamisen perusteella ei ole mahdollista, kun aikaisemman vaihdannan vaiheen liiketoimien perusteella aiheutuneilla kuluilla ja tietyillä verollisilla, myöhemmän vaihdannan vaiheen liiketoimilla on katsottava olevan välitön yhteys. Osittaista rajoittamista ei voida perustella myöskään tuomiolla Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt.(24) Kyseisessä tuomiossa lausuttiin tosin myös osittaisesta vähennysoikeudesta. Sitä oli kuitenkin sovellettava vain, jos arvonlisäveroa sisältäneiden kulujen oli katsottava liittyvän myös muihin tytäryhtiöihin, joiden verolliseen hallinnointiin holdingyhtiö ei osallistunut. Tästä ei ole kyse käsiteltävässä asiassa.

45. Muutenkin tällainen epätasapaino on viime kädessä seurausta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jonka mukaan holdingyhtiöllä on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonalisävero vain, jos ne suorittavat vastikkeellisia palveluja omistamilleen yhtiöille (ks. edellä 26 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Jos määräysvaltaa käyttäville holdingyhtiöille – jotka harjoittavat liiketoimintaa sellaisten yhtiöiden välityksellä, joissa niillä on määräysvallan tuottava omistusosuus – olisi lähtökohtaisesti vahvistettu oikeus vähentää niiden holdingtoiminnan kuluihin sisältyvä arvonalisävero, ei tällaisten holdingyhtiöiden olisi viitattava keinotekoisilta vaikuttaviin ajatusrakennelmiin verollisista palveluista(25) välttääkseen lopullisen arvonalisäverorasituksen konsernin sisällä.

46. Sen sijaan oikeudellisen muodon neutraalisuutta koskeva periaate – jota myös unionin tuomioistuin on korostanut arvonalisäverotuksessa(26) – puoltaa määräysvaltaa käyttävän holdingyhtiön täyttä vähennysoikeutta. Se, että osakkeen omistaminen ei tee osakkaasta liiketoimintaa harjoittavaa verovelvollista (ks. edellä 27 kohta), on täysin oikea päätelmä. Se, harjoittaako yhtiössä täyttä määräysvaltaa käyttävä osakas kuitenkin ”oman”, määräysvallan alaisen yhtiönsä välityksellä liiketoimintaa yhtä lailla kuin yksityinen elinkeinonharjoittajakin ja onko se siten yksityisen elinkeinonharjoittajan tavoin vapautettava kyseiseen toimintaan perustuvasta arvonalisäverosta, on eri kysymys, johon unionin tuomioistuin ei ole koskaan antanut nimenomaista kieltävää vastausta.

47. Oikeudellisen muodon neutraalisuutta koskeva periaate puoltaa sitä, että yrityksen johtamisesta aiheutuvat kulut on vapautettava arvonalisäverosta molemmissa tapauksissa, jos mainittu yritys suorittaa liiketoimia, joiden perusteella sillä on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonalisävero: yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa välittömästi liiketoimintaa, määräysvaltaa käyttävä omistaja välillisesti – sen yhtiön välityksellä, jossa määräysvalta on. Kummankaan (yksityisen elinkeinonharjoittajan tai määräysvaltaa käyttävän omistajan) ei siten pitäisi joutua tekemään vastikkeellisia palvelusopimuksia ”oman” yrityksensä kanssa, jotta sitä pidettäisiin verovelvollisena.

5. **Päätelmä**

48. Näin ollen kuudennen direktiivin 17 ja 4 artiklan nojalla Sonaecomien kaltaisella sekaholdingyhtiöllä on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonalisävero täysimääräisesti, kun on kyse sellaisen yhtiön omistusosuuksien hankkimiseen liittyvistä kustannuksista, jolle se on aikonut suorittaa verollisia palveluja. On ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä varmistua mainitusta aikomuksesta. Oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonalisävero on myös tilanteessa, jossa hankintaa ei loppujen lopuksi ole toteutettu, ja sitä sovelletaan riippumatta suunnitelluista palveluista valtiolle suoritettavan arvonalisäveron määrästä.

B Oikeus vähentää joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskemiskustannuksiin sisältyvä arvonalisävero (toinen ennakkoratkaisukysymys)

49. Myös toinen ennakkoratkaisukysymys on muotoiltava uudelleen.(27) Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele lähinnä, onko sekaholdingyhtiöllä kuudennen direktiivin 17 ja 4 artiklan nojalla oikeus vähentää joukkovelkakirjalainan valmistelu- ja järjestämiskuluihin sisältyvä arvonalisävero, kun joukkovelkakirjat laskettiin liikkeeseen tarkoituksessa hankkia omistusosuuksia yrityksestä, jolle holdingyhtiö aikoi suorittaa vastikkeellisia palveluja. Kyseinen tuomioistuin tiedustele erityisesti, mitä vaikutuksia on sillä, että yrityksen omistusosuuksien hankinta ei toteutunut ja holdingyhtiö asetti hankitun pääoman sen sijaan konsernin emoyhtiön käyttöön verottoman lainan muodossa.

50. Tässä yhteydessä on tutkittava, onko Sonaecomien vähennysoikeuden kannalta ratkaisevaa

merkitystä hankitun pääoman suunnitellulla verollisella vai tosiasiassa toteutetulla verottomalla käyttötarkoituksella (tästä jäljempänä 1 alajaksossa). Tämän jälkeen käsittelen Sonaecomien esiin tuomaa kysymystä siitä, onko myöhemmällä, eri tilikaudella sittenkin tapahtuneella pääoman ”käytöllä” operatiivisten yhtiöiden hyväksi jotain vaikutusta (tästä jäljempänä 2 alajaksossa).

1. Vähennysoikeuden ratkaiseminen tosiasiallisen käytön perusteella

51. Ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähennysoikeuden ulottuvuudesta säädettiin kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 168 artikla). Kyseisen säännöksen mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero, jos tavarat ja palvelut käytetään verovelvollisen arvonlisäverollisiin liiketoimiin.

52. Käsiteltävässä asiassa Sonaecom oli suunnitellut käyttävänsä joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemisella hankkimansa pääoman Cabovisãon omistusosuuksien hankkimiseen. Siten joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskemiskuluilla on suora ja välitön yhteys kyseisten omistusosuuksien hankintaan. Sillä, että suunniteltuja liiketoimia ei toteutettu, ei – kuten edellä jo esitin(28) – ole merkitystä.

53. Jos verovelvollinen kuitenkin harjoittaa samalla tilikaudella alun perin suunnitellun verollisen toiminnan sijasta tosiasiallisesti verotonta toimintaa, tulee esiin kysymys siitä, eikö viimeksi mainittu toiminta kuitenkin vaikuta jo syntyneeseen oikeuteen vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero. Viime kädessä tämä kysymys koskee suunnitellun ja tosiasiallisesti harjoitetun toiminnan suhdetta vähennysoikeuden kannalta. Mielestäni ratkaisevaa merkitystä on oltava tosiasiallisella käytöllä, jos aikaisemmassa vaihdannan vaiheessa toteutetun liiketoimen voidaan katsoa liittyvän tiettyyn tosiasialliseen, myöhemmässä vaihdannan vaiheessa toteutettuun liiketoimeen.

54. Tämä ilmenee ensinnäkin jo kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 kohdasta (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 168 artikla). Kyseisen säännöksen mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero ainoastaan, jos tavarat ja palvelut *käytetään* verovelvollisen arvonlisäverollisiin liiketoimiin. Oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero perustuu siis liiketoimikeskeiseen lähestymistapaan, jossa ratkaisevana pidetään tosiasiallista käyttöä.

55. Muutenkin unionin tuomioistuin on katsonut vähennyksen jakamisesta sekakäyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta, että jäsenvaltiot voivat säätää muun kuin kuudennessa direktiivissä tai arvonlisäverodirektiivissä säädetyn liikevaihtoon perustuvan menetelmän käytöstä jakoperusteena, edellyttäen, että valitulla laskumenetelmällä taataan tarkempi tulos.(29) Vähennyksen jakaminen tosiasiallisen käytön mukaan on tarkin mahdollinen tapa määrittää oikeus veron vähentämiseen tosiseikkojen mukaisesti, ja sille on näin ollen annettava etusija suhteessa siihen, että otettaisiin huomioon pelkästään verovelvollisen suunnittelema – ja siten siis yhä epävarma – käyttötarkoitus. Lisäksi vähennysten oikaisemista koskevista säännöksistä (kuudennen direktiivin 20 artikla, josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 184 ja 185 artikla) ilmenee, että alun perin tehty vähennys mukautetaan lopulta niin tarkkaan kuin mahdollista hankintojen tosiasialliseen käyttöön sen välttämiseksi, että verovelvolliselle aiheutuisi ”perusteetonta hyötyä tai haittaa” (ks. kuudennen direktiivin 20 artiklan 6 kohta ja arvonlisäverodirektiivin 192 artikla).

56. Myös kuudennen direktiivin 17 artikla (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 168 ja 169 artikla) ja neutraalisuusperiaate puoltavat sitä, että huomioon otetaan ensisijaisesti hankintojen tosiasiallinen käyttö, sikäli kuin sellaista on olemassa. Kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 ja 3 kohdan ja arvonlisäverodirektiivin 168 ja 169 artiklan perusteella vähennysoikeuden tarkoituksena on vapauttaa verovelvollinen vain sellaisesta arvonlisäverosta, jolla (yleensä(30)) on yhteys myöhemmän vaihdannan vaiheen arvonlisäverollisiin myyntiliiketoimiin. Vähennysoikeutta ei sitä

vastoin lähtökohtaisesti ole, jos kustannuksilla on suora ja välitön yhteys verosta vapautettuun toimintaan.(31)

57. Käsiteltävässä asiassa Sonaecom myönsi lainan konsernin emoyhtiölle. Luottojen myöntäminen on vapautettu arvonlisäverosta kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 alakohdan nojalla. Näin ollen kuudennen direktiivin 17 artiklassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 167 artikla ja sitä seuraavat artiklat) tarkoitettua ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähennystä ei voida tehdä.

58. Kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi verotuksen neutraalisuuden periaatteen vastaista on lisäksi se, että taloudellisia toimijoita, jotka harjoittavat tosiasiallisesti samankaltaista liiketoimintaa, käsitellään eri tavalla arvonlisäverotuksessa.(32) Jos kuitenkin molemmat verovelvolliset suorittavat samalla tilikaudella lopulta vain verottomia liiketoimia, ei kummallakaan ole oikeutta vähentää ostoihin sisältyvää arvonlisäveroa. Jos yrityksellä olisi oikeus vähennykseen pelkästään sillä perusteella, että aiemmin sen aikomuksena oli mahdollisesti suorittaa verollisia liiketoimia, kyseinen yritys saisi kilpailuetua. Sen lisäksi, että tätä aikomusta olisi vaikea tutkia riittävällä tavalla, olisi tällainen lopputulos ristiriidassa sen unionin tuomioistuimen omaksuman lähestymistavan kanssa, jonka mukaan ratkaistaessa liiketoimen verotuskohtelua arvioidaan liiketoimen objektiivista luonnetta eikä subjektiivisia aikomuksia.(33)

59. Tuomio Sveda ja tuomio Iberdrola(34) eivät ole esteenä sille, että etusija annetaan hankintojen tosiasialliselle käytölle suunnitellun käytön sijasta. Kyseisissä tuomioissa on vahvistettu hyvin laaja vähennysoikeus, vaikka kyseessä olleet kulut liittyivät läheisesti vastikkeettomiin suorituksiin, joilla parannettiin kunnallista infrastruktuuria (virkistysreitti, jonka tarkoituksena oli tukea turismia, ja jätevedenpuhdistamon kunnostaminen, jotta se voitiin liittää rakennettaviin rakennuksiin).

60. Unionin tuomioistuin ei nimittäin päättänyt kyseisissä tilanteissa tosiasiallisesti verottoman käytön etusijasta suhteessa suunniteltuun verolliseen käyttötarkoitukseen: kyseiset ratkaisut koskivat ainoastaan aikaisemmassa vaihdannan vaiheessa toteutettujen liiketoimien yhteyttä verovelvollisen koko liiketoimintaan, joka ei olisi ollut mahdollista ilman vastikkeettomia suorituksia.(35) Tällaisesta tilanteesta ei kuitenkaan ole kyse käsiteltävässä asiassa.

61. Näin ollen tosiasialliselle käytölle tilikaudella, jonka aikana vähennysoikeus on syntynyt, annetaan etusija suhteessa alkuperäiseen aikomukseen.

62. Käsiteltävässä asiassa on todettu, että Sonaecom ei käyttänyt joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemisella hankittua pääomaa alun perin suunniteltuun hankintaan. Sen sijaan Sonaecom antoi kyseisen pääoman merkityksellisenä vuonna 2005 konsernin emoyhtiölle verottomasti lainan muodossa. Myös Portugalin hallitus korostaa tätä.

63. Sonaecom väittää siitä, että sen joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskemiskulut ovat vähennyskelpoisia yrityksen yleiskuluina, on hylättävä. Sonaecom väittää tässä yhteydessä, että joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemisen tarkoituksena oli jatkaa konsernin liiketoimintaa. Sonaecom mukaan se ainoastaan jätti väliaikaisesti joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemisella hankitun pääoman konsernin emoyhtiöön. Pääoma on myöhemmin palautettu Sonaecomille, jotta se saattoi ostaa omistusosuuksia muista yrityksistä.

64. Verovelvollisen yleiskustannuksia voidaan kuitenkin pitää ratkaisevina vain, jos tietyn aikaisemmassa vaihdannan vaiheessa toteutetun liiketoimen ja myöhemmässä vaihdannan vaiheessa toteutetun vähennykseen oikeuttavan liiketoimen välillä ei ole suoraa ja välitöntä yhteyttä.(36) Vain siinä tapauksessa, että aikaisemmassa vaihdannan vaiheessa toteutetun liiketoimen ei voida katsoa liittyvän johonkin tiettyyn myöhemmässä vaihdannan vaiheessa

toteutettuun liiketoimeen, olisi toissijaisesti tutkittava, onko aikaisemmassa vaihdannan vaiheessa toteutetulla liiketoimella yhteys yrityksen koko liiketoimintaan.(37) Käsiteltävässä asiassa näillä liiketoimilla on kuitenkin suora ja välitön yhteys verottomaan lainan myöntämiseen, jonka perusteella ei ole oikeutta vähentää ostoihin sisältyvää arvonlisäveroa.

65. Edellä esitetystä seuraa, että sekaholdingyhtiön hankkiman pääoman tosiasiallinen veroton luovutus konsernin emoyhtiölle on esteenä kuudennen direktiivin 17 artiklan (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 168 ja 169 artikla) mukaisen vähennyksen tekemiselle pääoman hankkimiskustannusten perusteella. Välittömällä yhteydellä kyseiseen tosiasiallisesti myönnettyyn verottomaan lainaan on ensisijaista merkitystä suhteessa alkuperäiseen aikomukseen suorittaa verollisia palveluja kyseisellä pääomalla hankittavalle tytäryhtiölle.

2. Pääoman myöhempi tosiasiallinen käyttö

66. Sonaecom väittää, että pääoma vain jätettiin väliaikaisesti konsernin emoyhtiöön ja että Sonaecom käytti pääoman myöhemmällä tilikaudella alkuperäisen aikomuksensa mukaisesti yhtiöosuuksien hankkimiseen. Jos Sonaecom on todellakin myöhemmin käyttänyt hankitun pääoman verollisiin suorituksiin, voitaisiin vähennystä mahdollisesti oikaista kuudennen direktiivin 20 artiklan (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 184 artikla ja sitä seuraavat artiklat) nojalla.

67. Yhtäältä tämä ei kuitenkaan vaikuta mitenkään oikeuteen vähentää ostoihin sisältynyt arvonlisävero käsiteltävässä asiassa merkityksellisellä tilikaudella. Mahdolliset vaikutukset ilmenisivät vasta tilikaudella, jolla pääoma otettiin eri käyttöön.

68. Toisaalta kuudennen direktiivin 20 artiklassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 184 artikla ja sitä seuraavat artiklat) säädettiin, että alkuperäistä vähennystä oikaistaan vain tiettyjen edellytysten täytyessä. Vähennys oikaistaan erityisesti, jos se on pienempi kuin se, jonka tekemiseen verovelvollinen oli oikeutettu. Tavoitteena on vapauttaa verovelvollinen neutraalisuusperiaatteen mukaisesti täysimääräisesti ostoihin sisältyvästä arvonlisäverosta, joka on suoritettu pitkäaikaiseen käyttöön tulevien varallisuuserien perusteella.(38) Kuudennessa direktiivissä puhuttiin ja arvonlisäverodirektiivissä puhutaan tältä osin investointitavaroista (investointihyödykkeistä).

69. Vaikuttaa kuitenkin kyseenalaiselta, onko joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemiseksi hankittuja palveluja pidettävä kuudennen direktiivin 20 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut arvonlisäverodirektiivin 187 artikla) tarkoitettuina investointihyödykkeinä. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan investointihyödykkeillä tarkoitetaan hyödykkeitä, jotka liiketoiminnassa käytettyinä erottuvat muista tavaroista pysyvyytensä ja arvonsa vuoksi, mistä johtuu, että niiden hankintakustannuksia ei yleensä kirjata juokseviin kuluihin vaan ne jaksotetaan poistoina useammalle tilivuodelle.(39) Investointihyödykkeistä on erotettava heti käytetyt suoritukset, joiden osalta ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähennystä ei voida oikaista ajan saatossa. Viimeksi mainittu pätee yleensä palveluihin.

70. Sonaecom on kuitenkin käyttänyt palveluja joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskemiseksi. Kyseiset palvelut on käytetty täysimääräisesti sillä hetkellä, kun pääoma on saatu, joten hankitun pääoman erilainen käyttö myöhemmin vuosina ei vaikuta kyseisten palvelujen ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähennysoikeuteen.

VI Ratkaisuehdotus

71. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY 17 ja 4 artiklaa on tulkittava siten, että Sonaecom in kaltaisella ns. sekaholdingyhtiöllä on oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero täysimääräisesti, kun on kyse sellaisen yhtiön omistussuhteiden hankkimiseen liittyvistä kustannuksista, jolle se on aikonut suorittaa verollisia palveluja. On ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä selvittää tämä. Oikeus vähentää ostoihin sisältyvä arvonlisävero on myös tilanteessa, jossa hankintaa ei loppujen lopuksi ole toteutettu, ja sitä sovelletaan riippumatta suunnitelluista palveluista valtiolle suoritettavan arvonlisäveron määrästä.

2) Sekaholdingyhtiön hankkiman pääoman tosiasiallinen veroton luovutus konsernin emoyhtiölle on esteenä ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähentämiselle. Välittömällä yhteydellä kyseiseen tosiasiallisesti suoritettuun verottomaan palveluun on ensisijaista merkitystä suhteessa alkuperäiseen aikomukseen suorittaa verollisia palveluja kyseisellä pääomalla hankittavalle tytäryhtiölle.

1 Alkuperäinen kieli: saksa.

2 Ks. tuomio 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888); tuomio 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834); tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537); tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496); tuomio 13.3.2008, Securita (C-437/06, EU:C:2008:166) ja tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557).

3 Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annettu kuudes neuvoston direktiivi 77/388/ETY (EYVL 1977, L 145, s. 1), sellaisena kuin se oli muutettuna 26.4.2004 annetulla neuvoston direktiivillä 2004/66/EY (EUVL 2004, L 168, s. 35).

4 Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY (EUVL 2006, L 347, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 18.2.2019 annetulla neuvoston direktiivillä (EU) 2019/475 (EUVL 2019, L 83, s. 42).

5 Tuomio 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, 30 kohta); tuomio 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, 16 kohta) ja tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, 28 kohta).

6 Tuomio 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, 32 kohta); tuomio 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, 17 kohta) ja tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, 29 kohta).

7 Tuomio 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834) ja ratkaisuehdotukseni Ryanair (EU:C:2018:301).

8 Tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, 27 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 18 kohta).

9 Tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, 28 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 19 kohta).

10 Tuomio 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, 32 kohta); tuomio

- 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 17 kohta); tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C?320/17, EU:C:2018:537, 29 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C?108/14 ja C?109/14, EU:C:2015:496, 20 kohta).
- 11 Vastaavasti nimenomaisesti tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C?320/17, EU:C:2018:537, 31 kohta).
- 12 Tuomio 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C?502/17, EU:C:2018:888, 32 kohta); tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C?320/17, EU:C:2018:537, 30 ja 31 kohta); tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C?108/14 ja C?109/14, EU:C:2015:496, 21 kohta).
- 13 Ks. viimeksi mainitusta tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C?320/17, EU:C:2018:537, 32 kohta). On kuitenkin kyseenalaista, voidaanko maa-alueen vuokraamista todellakin pitää – ja onko sitä pidettävä – holdingyhtiön osallistumisena tytäryhtiönsä hallinnointiin.
- 14 Tuomio 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C?502/17, EU:C:2018:888, 33 kohta); tuomio 29.10.2009, AB SKF (C?29/08, EU:C:2009:665, 31 kohta) ja tuomio 29.4.2004, EDM (C?77/01, EU:C:2004:243, 70 kohta).
- 15 Ratkaisuehdotukseni Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:301, 31 kohta ja 21 alaviite), julkisasiamies Léger'n ratkaisuehdotus EDM (C?77/01, EU:C:2002:483, 2 kohta ja 3 alaviite) ja julkisasiamies Stix-Hacklin ratkaisuehdotus Cibo Participations (C?16/00, EU:C:2001:131, 16 kohta).
- 16 Tuomio 13.3.2008, Securenta (C?437/06, EU:C:2008:166, 31 kohta); tuomio 29.4.2004, EDM (C?77/01, EU:C:2004:243, 80 kohta) ja tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C?16/00, EU:C:2001:495, 22 kohta).
- 17 Tuomio 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 18 kohta); tuomio 22.10.2015, Sveda (C?126/14, EU:C:2015:712, 20 kohta); tuomio 14.3.2013, Ablessio (C?527/11, EU:C:2013:168, 25 kohta); tuomio 29.2.1996, Inzo (C?110/94, EU:C:1996:67, 17 kohta) ja tuomio 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, 23 ja 24 kohta) sekä ratkaisuehdotukseni Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:301, 16 ja 26 kohta).
- 18 Tuomio 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 19 kohta ja tuomiolauselma).
- 19 Tuomio 3.7.2019, The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge (C?316/18, EU:C:2019:559, 25 kohta); tuomio 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 26 kohta); tuomio 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C?132/16, EU:C:2017:683, 28 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C?108/14 ja C?109/14, EU:C:2015:496, 23 kohta).
- 20 Tuomio 3.7.2019, The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge (C?316/18, EU:C:2019:559, 26 kohta); tuomio 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 27 kohta); tuomio 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C?132/16, EU:C:2017:683, 29 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C?108/14 ja C?109/14, EU:C:2015:496, 24 kohta).
- 21 Tuomio 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 32 kohta ja tuomiolauselma).
- 22 Tuomio 5.7.2018, Marle Participations (C?320/17, EU:C:2018:537, 36 kohta); tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C?108/14 ja C?109/14, EU:C:2015:496, 25 kohta) ja tuomio 13.3.2008, Securenta (C?437/06, EU:C:2008:166, 28 kohta).

23 Ks. tuomio 17.10.2018, Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:834, 23 kohta); tuomio 22.10.2015, Sveda (C?126/14, EU:C:2015:712, 17 kohta); tuomio 14.3.2013, Ablessio (C?527/11, EU:C:2013:168, 23 kohta) ja tuomio 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, 19 kohta): Yhteisessä arvonlisäverojärjestelmässä taataan kaikenlaisen liiketoiminnan verorasituksen neutraalisuus riippumatta tämän toiminnan tarkoituksesta tai tuloksesta, kunhan kyseinen liiketoiminta sinänsä lähtökohtaisesti kuuluu arvonlisäveron soveltamisalaan.

24 Tuomio 16.7.2015 (C?108/14 ja C?109/14, EU:C:2015:496, 29 kohta).

25 Olen maininnut tämän ongelman jo ratkaisuehdotuksessani Ryanair (C?249/17, EU:C:2018:301, 28 kohta).

26 Ks. pelkästään verovapautusten osalta tuomio 28.6.2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust ja The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, 26 kohta); tuomio 4.5.2006, Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, 53 kohta); tuomio 3.4.2003, Hoffmann (C?144/00, EU:C:2003:192, 24 kohta); tuomio 10.9.2002, Kügler (C?141/00, EU:C:2002:473, 30 kohta) ja tuomio 7.9.1999, Gregg (C?216/97, EU:C:1999:390, 20 kohta).

27 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 20 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

28 Tämän ratkaisuehdotuksen 32 ja sitä seuraavat kohdat.

29 Saksan liikevaihtoverotuksessa käytetystä pinta-alaan perustuvasta jakoperusteesta ks. tuomio 9.6.2016, Wolfgang und Dr. Wilfried Rey Grundstücksgemeinschaft (C?332/14, EU:C:2016:417, 33 kohta) ja tuomio 8.11.2012, BLC Baumarkt (C?511/10, EU:C:2012:689, 23 kohta ja sitä seuraavat kohdat sekä tuomiolauselman).

30 Arvonlisäverodirektiivin 169 artiklassa säädetään joitain poikkeuksia tästä.

31 Tuomio 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C?132/16, EU:C:2017:683, 30 kohta); tuomio 29.10.2009, AB SKF (C?29/08, EU:C:2009:665, 59 kohta) ja tuomio 13.3.2008, Securenta (C?437/06, EU:C:2008:166, 30 kohta) sekä ratkaisuehdotukseni C&D Foods Acquisition (C?502/17, EU:C:2018:676, 37 kohta).

32 Tuomio 3.4.2003, Hoffmann (C?144/00, EU:C:2003:192, 24 kohta); tuomio 10.9.2002, Kügler (C?141/00, EU:C:2002:473, 30 kohta) ja tuomio 7.9.1999, Gregg (C?216/97, EU:C:1999:390, 20 kohta).

33 Tuomio 27.9.2007, Teleos ym. (C?409/04, EU:C:2007:548, 39 kohta); tuomio 6.7.2006, Kittel ja Recolta Recycling (C?439/04 ja C?440/04, EU:C:2006:446, 42 kohta); tuomio 12.1.2006, Optigen ym. (C?354/03, C?355/03 ja C?484/03, EU:C:2006:16, 44 kohta) ja tuomio 6.4.1995, BLP Group (C?4/94, EU:C:1995:107, 24 kohta).

34 Tuomio 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C?132/16, EU:C:2017:683, 33 ja 34 kohta) ja tuomio 22.10.2015, Sveda (C?126/14, EU:C:2015:712, 22 kohta).

35 Tuomio 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C?132/16, EU:C:2017:683, 29 kohta) ja tuomio 22.10.2015, Sveda (C?126/14, EU:C:2015:712, 28 kohta) sekä ratkaisuehdotukseni C&D Foods Acquisition (C?502/17, EU:C:2018:676, 49 kohta).

36 Tämän ratkaisuehdotuksen 37 kohta ja ratkaisuehdotukseni Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:283, 35 kohta).

37 Ratkaisuehdotukseni C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, 51 kohta) ja ratkaisuehdotukseni Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:283, 36 ja 37 kohta).

38 Tuomio 25.7.2018, Gmina Ryjewo (C-140/17, EU:C:2018:595, 55 kohta) ja ratkaisuehdotukseni Gmina Ryjewo (C-140/17, EU:C:2018:273, 40 kohta).

39 Tuomio 16.2.2012, Eon Asset Management (C-118/11, EU:C:2012:97, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).